

03980200156232
RPW/7424/2019 P
2019-03-15

**MINISTERSTWO
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**

Warszawa, dnia 12.03.2019 r.

Marcin Zieleniecki
Podsekretarz Stanu

DPS.V.0702.3.2019.ZP

**Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem senatorskim Pana Krzysztofa Słonia, złożonym podczas 73. posiedzenia Senatu RP, w sprawie zmiany zapisu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w części dotyczącej zasad finansowania pobytu osób w domach pomocy społecznej, przekazuję poniższe wyjaśnienia:

Zmiana zasad finansowania, sposobu kierowania i odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2004 roku ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1530 - art. 54 i art. 87).

Do końca 2003 r. pobyt w domu pomocy społecznej finansowany był przez powiat, który uzyskiwał dotacje z budżetu państwa. Zgodnie z ww. ustawą do ponoszenia opłaty do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania został zobowiązany mieszkaniec, rodzina (małżonek, zstępni, wstępni) oraz gminy. W stosunku do osób skierowanych do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. utrzymana została dotacja z budżetu państwa, która jest stopniowo wygaszana. Na nowe zadanie związane z współfinansowaniem pobytu w domu pomocy społecznej gminy uzyskały udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych.

W roku 2003 r. udział gmin w dochodach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosił 27,6 %. Po przekazaniu nowego zadania gminie kwota ta jest corocznie zwiększana.

W 2017 r. udział gmin w dochodach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosił 37,89%, czyli zwiększył się o ponad 10 punktów procentowych w stosunku do roku 2003.

Przeniesienie częściowej opłaty na gminy, miało na celu m.in. wyzwolenie w nich inicjatywy rozwijania usług środowiskowych dla swoich mieszkańców, budowy lokalnych ośrodków wsparcia dziennego, czy też małych lokalnych domów pomocy społecznej, z czego wcześniej gminy często rezygnowały, przenosząc obciążenia na powiaty prowadzące domy pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 i 1693) nakłada na gminę obowiązek wnoszenia opłaty za pobyt swoich mieszkańców w domu pomocy społecznej.

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. W pierwszej kolejności koszty pobytu w placówce pokrywa mieszkaniec, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka. Opłata ta nie może przekraczać 70% dochodu mieszkańca. Kwoty wnoszone przez mieszkańców są zróżnicowane, ze względu na różne dochody poszczególnych mieszkańców. Dochód mieszkańca stanowią zwykle świadczenia z ubezpieczenia społecznego, pomocy społecznej lub alimenty.

Opłata wnoszona przez mieszkańca zostaje ustalona w decyzji wydanej przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy kierującej do domu pomocy społecznej, a w przypadku placówek regionalnych finansowanych z dochodów własnych samorządu województwa - przez marszałka województwa.

Jeżeli pensjonariusz nie jest w stanie uiścić opłat (lub jego przedstawiciel ustawowy), to obciążają one kolejno małżonka, zstępnych, wstępnych oraz gminę, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Osoby niespokrewnione z osobą skierowaną do domu nie muszą partycypować w przedmiotowych wydatkach, ale mogą. Jeżeli osoba umieszczona w placówce jest w stanie ponosić koszty pobytu, obowiązki osób bliskich i jednostki samorządu terytorialnego nie powstają. Krewni oraz gmina uiszczają opłatę dopiero wtedy, gdy mieszkaniec domu nie posiada wystarczającego dochodu na pokrycie kosztów utrzymania.

Wysokość zobowiązań finansowych ustalona jest w umowie (art. 103 ust. 2 ustawy) zawartej przez wskazane osoby z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej gminy właściwej

ze względu na miejsce zamieszkania osoby, której opłata dotyczy. Możliwość i wysokość obciążeń zależy od sytuacji dochodowej zobowiązanego (małżonka, wstępnych, zstępnych). Jeżeli jest on osobą samotnie gospodarującą, to jego obowiązek powstaje wówczas, gdy jego dochód przekracza 300% kryterium dochodowego (701 zł), czyli jest wyższy niż 2 103 zł. Gdy zobowiązany nie jest osobą samotnie gospodarującą, będzie on ponosił koszty pobytu w placówce, gdy dochód na osobę w jego rodzinie będzie większy niż 1 584 zł (tj. 300% z kwoty 528 zł). Zobowiązania finansowe w ostatniej kolejności spoczywają na gminie miejsca zamieszkania osoby skierowanej. Obowiązki gminy dotyczące opłacania pobytu w placówce mają charakter dwojaki. Po pierwsze, gmina wnosi opłatę, jeżeli nie można tego obowiązku nałożyć na mieszkańca placówki lub osoby mu bliskie. Wówczas gmina ponosi bezzwrotne koszty, które mogą nawet w całości pokrywać opłatę pobytową. Jeżeli w opłacie partycypują inne osoby, to gminę obciąża jedynie kwota, która po dodaniu do pozostałych opłat zrównoważy średni koszt utrzymania mieszkańca. Po drugie, gmina zastępczo ponosi koszty pobytu w domu za osoby, które nie wywiązują się z wykonania umowy zawartej w trybie art. 103 ust. 2. W tym przypadku gmina może żądać zwrotu poniesionych wydatków (także od osób niezobowiązanych do ponoszenia opłat, które dobrowolnie zawarły umowę). Obowiązki gminy powstają z mocy prawa.

Należy zaznaczyć, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jako dysponent środków rezerwy celowej na zadania z pomocy społecznej, rokrocznie, w miarę możliwości, podejmuje działania mające na celu zwiększenie budżetów wojewodów w rozdz. 85202. W roku 2015 budżety wojewodów zwiększono ze środków rezerwy celowej o kwotę ogółem 12 mln 822 tys. zł, w 2016 r. - o kwotę ogółem 30 mln zł, w 2017 r. - o kwotę ogółem 50 mln 190 tys. zł, w 2018 r. - o kwotę 55 mln zł. Wymienione środki zostały przeznaczone na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej, w formie dotacji, uwzględniając rzeczywistą liczbę mieszkańców przyjętych do domów pomocy społecznej na podstawie decyzji lub skierowań wydanych przed 1 stycznia 2004 r. Podjęte działania wpłynęły na wzrost wysokości dotacji do pełnego kosztu utrzymania w odniesieniu do całego roku oraz na poprawę sytuacji finansowej domów pomocy społecznej.

W 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, decyzja w sprawie możliwości uruchomienia dotacji z rezerwy celowej pozycja 25 na dofinansowanie działalności domów pomocy społecznej może być podjęta po zabezpieczeniu z tej pozycji rezerwy niedoborów w budżetach wojewodów na sfinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz dofinansowanie zadań własnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej (zasiłki stałe,

zasiłki okresowe, składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej).

Zwiększenie dotacji na jednego mieszkańca może nastąpić także w ramach niewykorzystanych środków na dotacje dla domów pomocy społecznej w związku ze zmniejszającą się stale liczbą dotowanych mieszkańców i/lub w drodze przeniesień środków między zadaniami pomocy społecznej (rozdziałami) na dotacje dla domów pomocy społecznej w budżecie Wojewody.

W związku z powyższym, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie przewiduje wprowadzenia do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej przepisów, które zapewniłyby pokrycie ze środków budżetu państwa części ponoszonych przez gminy kosztów pobytu osób skierowanych do domu pomocy społecznej, ani też nie przewiduje innych możliwości odciążenia gmin od ponoszenia tych kosztów. Gminy natomiast poprzez rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i ośrodków wsparcia powinny stworzyć takie warunki w miejscu zamieszkania osoby, aby przy odpowiednim wsparciu mogła ona jak najdłużej pozostawać w środowisku.

Z wyrazami szacunku

z up.
MINISTER
Marcin Zieleniecki
PODSEKRETARZ STANU